

ע"פ 4650/24 - סיון סופיר נ' מדינת ישראל

בית המשפט העליון

ע"פ 4650/24

לפני:

כבוד השופט יוסף אלרון
כבוד השופט אלכס שטיין
כבוד השופט חאלד כבוב

המערערת ב-ע"פ 4650/24: סיון סופיר
המערער ב-ע"פ 5429/24: אלעד זאדה
נגד

המשיבה:

מדינת ישראל
ערעור על גזר דינו של בית המשפט
המחוזי בירושלים (השופט א' נחלון) ב-ת"פ
6563-02-23 מיום 22.5.2024
ה' בחשון התשפ"ה (6.11.2024)

תאריך הישיבה:
בשם המערערת ב-ע"פ
4650/24:
בשם המערער ב-ע"פ
5429/24:
בשם המשיבה:
בשם שירות המבחן:

עו"ד חן הולנדר

עו"ד עומרי כהן
עו"ס סיון קוריס

פסק-דין

השופט יוסף אלרון:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט א' נחלון) ב-ת"פ 6563-02-23 מיום 22.5.2024 בגדרו הושת על המערערת ב-ע"פ 4650/24 (להלן: המערערת) עונש של 37 חודשי מאסר בפועל בניכוי 45 ימי מעצרה, ועל המערער ב-ע"פ 5429/24 (להלן: המערער) עונש של 26 חודשי מאסר בפועל (שיימנו מיום 5.3.2023), כל זאת לצד ענישה נלווית.

השתלשלות ההליכים עד כה

2. המערערים הודו במסגרת הסדר טיעון בעובדות כתב אישום מתוקן. לפיו, במועד הרלוונטי המערערים היו בני זוג שהתגוררו יחדיו בעיר לוד. ביום 22.1.2023 בשעות הערב המערערים יצרו קשר עם המתלוננת, אישה כבת שבעים, בעקבות פרסום למכירת גורי כלבתה מסוג צ'יוואווה. המערערים ביקשו להגיע ולראות את אחד הגורים לאחר שנאמר להם כי מחירו של גור הוא 3,000 ש"ח.

בתיאום עם המתלוננת, המערערים הגיעו לביתה ברכב מסוג מזדה (להלן: הרכב), כשבנה של המערערת, פעוט כבן כשנה במועד האירוע, יושב במושב האחורי. המתלוננת יצאה אל המערערים עם הכלב ואפשרה לפעוט ולמערערת ללטף אותו. אז, המערער ביקש מהמתלוננת לשחרר את הכלב ונענה כי תוכל להורידו לרצפה רק בתוך הבית, ובעקבות זאת המתלוננת והמערער נכנסו לביתה. לאחר מכן, המתלוננת והמערער יצאו בחזרה לרחוב, והמערער ביקש מהמתלוננת שתאפשר למערערת להחזיק בכלב. המתלוננת הגישה את הכלב למערערת תוך שהיא ממשיכה להחזיק בו. בהמשך, המתלוננת העבירה את הכלב לידי המערער.

3. בשלב זה, המערערת ישבה במושב הנהג ברכב והמערער ישב במושב שלייד הנהג, כשדלתו פתוחה לרווחה ובעוד המתלוננת עומדת ליד הרכב. המערער ביקש "הנחה" במחיר הגור, והמתלוננת הסכימה להפחיתו ל-2,800 ש"ח. בהמשך, המערער העביר את הכלב לידי המערערת וקיבל ממנה תיק, כאשר המתלוננת ממתינה תוך שהיא מחזיקה בידה את דלת הנוסע שלייד הנהג שהייתה פתוחה. אז, ומיד עם העברת הכלב לידי המערערת, החלה המערערת בנסיעה פרועה מהמקום, באופן שגרם לנפילת המתלוננת ארצה וגרירתה מספר מטרים, תוך שגלגל הרכב האחורי דרס את כף רגלה. המערערים, אשר הבחינו כי המתלוננת נפלה, המשיכו בנסיעה מהמקום. למתלוננת נגרמו חבלות כתוצאה מהאירוע והיא נזקקה לטיפול רפואי.

לכתב האישום המתואר צורף אישום נוסף המפרט הפרות של תנאי חלופת המעצר של המערערים. המדובר בכעשרים הפרות, רובן של המערערת, שעיקרן שהייה מחוץ למעצר הבית שנקבע בעניינם. כתוצאה מהפרות תנאי חלופת המעצר, המערערים הושמו במעצר בפיקוח אלקטרוני, ואולם גם אז המשיכו בהפרת תנאי מעצרם.

4. המערערת הורשעה על פי הודאתה כאמור בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); הפקרה אחרי פגיעה, לפי סעיף 64א(ב) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: הפקודה); נהיגה ללא רישיון רכב, לפי סעיפים 2 ו-38 לפקודה; נהיגה ללא רישיון נהיגה, לפי סעיפים 10א(א) ו-38 לפקודה; שימוש חרף הודעת אי שימוש, לפי תקנה 308(ד) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן: התקנות); שימוש ברכב ללא ביטוח, לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970; וכן ריבוי עבירות הפרת הוראה חוקית, לפי סעיף 287(א) לחוק.

המערער הורשע על פי הודאתו בעבירה של סיוע לשוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 402(2) ו-31 לחוק; הפרת חובת נוסע להתקשר לגופי הצלה, לפי סעיף 1א64 לפקודה; וכן ריבוי עבירות הפרת הוראה חוקית, לפי סעיף 287(א) לחוק.

5. עובר לגזר הדין, הוגש תסקיר מטעם שירות המבחן בעניינם של המערערים. ביחס למערערת, תוארו נסיבות חייה המורכבות. כן צוין כי למערערת פעוט כבן כשלוש שנים. שירות המבחן ציין כי ככל שיידרש לבחון אפיק שיקומי, יומלץ לדחות את גזר דינה בכארבעה חודשים. ביחס למערער, תוארו אף נסיבות חייו שלו, תוך שצוין כי הוא "מקבל אחריות חלקית" על העבירות שבהן הורשע. נוכח מאפייניו האישיותיים של המערער, עברו הפלילי ונטילת האחריות החלקית כאמור, שירות המבחן המליץ על הטלת "ענישה מוחשית" בעניינו.

כמו כן, הוגש תסקיר נפגעת עבירה בעניינה של המתלוננת. התסקיר תיאר את ההשפעה הטראומטית של האירוע עליה, ואת ההשלכות הפיזיות והנפשיות של חוויה זו. עוד צוין כי הטראומה מתעצמת בהתחשב בכך שהאירוע התרחש בסמוך לבית המתלוננת, במקום שבו חשה בטוחה במיוחד.

6. במסגרת הטיעונים שבטרם גזר הדין, בית המשפט דחה את בקשת המתלוננת לדחיית גזר דינה לצורך התחלה של תהליך טיפולי. בין היתר, צוין כי המתלוננת לא שולבה עדיין בתהליך טיפולי "כלשהו", אלא רק הביעה נכונות להשתלב בהליך טיפולי כאמור. משכך, דחיית גזר הדין לצורך "מיצוי האפשרות" להתחלת הליך טיפולי תותיר את ההליך דנן תלוי ועומד לפרק זמן משמעותי. עוד צוין כי בהתחשב במאפיינים שצוינו בתסקיר, לא מן הנמנע כי דווקא שילוב המערערת בטיפול בין כותלי הכלא יאפשר לה להשתלב בתהליך טיפול משמעותי ומעמיק יותר.

7. בבואו לגזור את עונש המערערים, בית המשפט התייחס לחומרת העבירות שבהן הורשעו. בין היתר, צוין כי המתלוננת, קורבן העבירה, היא אישה מבוגרת, וכי עבירת השוד טומנת בחובה סיכון אינהרנטי לאינטרס שלמות הגוף. לצד זאת צוין כי השוד והפגיעה במתלוננת לא היו מתוכננים. מלבד זאת, למרות שהמעשים בוצעו בשניים, חלקו היחסי של המערער קטן יותר לעומת זה של המערערת.

בנוסף לאמור, בית המשפט המחוזי התייחס למאפייניהם האישיים של המערערים כפי שאלה עלו מהתסקירים לעיל. צוין כי למערערת עבר פלילי הכולל הרשעה בעבירות סחר בסמים לצד עבירות תעבורה שונות. כמו כן, כי המעשים מושא ההליך דנן בוצעו זמן קצר לאחר שנגזר דינה של המערערת בגין עבירות הסמים ובעודה ממתינה לתחילת ריצוי עונש המאסר בפועל במסגרת עבודות השירות שנגזרו עליה. ביחס למערער, תואר כי אף לו עבר פלילי מכביד הכולל שבע הרשעות שונות בעבירות אלימות, סמים, רכוש, הפרת הוראה חוקית ועוד, שבגינן ריצה מספר עונשי מאסר בפועל.

לבסוף, בית המשפט המחוזי גזר על המערערת עונש של 37 חודשי מאסר בניכוי ימי מעצרה, עונשי מאסר על תנאי, פסילה מהחזקת רישיון נהיגה למשך 36 חודשים מיום השחרור ממאסר, פסילה על תנאי, קנס על סך 2,500 ש"ח וכן תשלום פיצוי למתלוננת על סך 11,000 ש"ח.

על המערער נגזרו 26 חודשי מאסר בפועל שיימנו מיום 5.3.2023, עונשי מאסר על תנאי, תשלום קנס על סך 1,500 ש"ח וכן פיצוי למתלוננת על סך 7,000 ש"ח.

8. לקראת הדיון בערעור הוגשו תסקירים מעודכנים בעניינם של המערערים. בהתייחס למערערת, שירות המבחן חזר על נסיבות חייה המורכבות, ומאידך ציין כי העבירות בוצעו כחודש בלבד לאחר גזר דינה בתיק קודם, בעודה ממתינה לתחילת ריצוי עונשה. צוין כי המערערת שולבה בקבוצה טיפולית בחודש ספטמבר 2024. בתסקיר נכתב גם כי נשקלה האפשרות לשלב את המערערת בהליך "צדק מאחה", ואולם נקבע כי האחריות שמבטאת המערערת בעבירה הנוכחית "עודנה חלקית, ובשלב זה ההערכה הייתה כי אינה בשלה להשתתף במהלך מסוג זה".

לעניין המערער נכתב בתסקיר כי לא שולב בקבוצה טיפולית בבית הכלא, ובהתחשב בכך שמועד שחרורו המינהלי מתקרב, הוא גם לא ישולב בקבוצה שכזו. כמו כן, צוין כי הוא לא החל בתשלום הפיצוי לנפגעת שהוטל עליו.

טענות הצדדים בערעור

9. בא-כוח המערערת פירט, הן בכתובים הן בדיון שלפנינו, את נסיבותיה האישיות של המערערת. בין היתר, התמקד בנסיבות חייה וסביבת נעוריה. נטען כי המערערת שולבה לאחרונה במסגרת טיפולית, ומן הראוי לאפשר לה להמשיך במסגרת זו, וכן כי העונש שהושת עליה חורג משמעותית ממדיניות הענישה הנוהגת ובראי מכלול הנסיבות יש להפחית את עונשה.

בא-כוח המערער התמקד בטענות בדבר היעדר אחידות בין ענישת המערערת לענישת מרשו. נטען כי חלקו של המערער באירוע היה קטן יחסית, שכן הוא לא תכנן את ביצוע השוד והאירוע הפתיע אותו. עוד נטען כי חלקו המצומצם משתקף גם בהרשעתו בעבירת הסיוע לשוד. כמו כן, טען כי בטיעוניה לעונש המדינה ביקשה לגזור את עונש המערער ביחס של שני-שליש לעומת העונש שייגזר על המערערת, ואילו בית המשפט חרג מיחס זה.

10. מנגד, בא-כוח המשיבה סמך את ידיו על גזר דינו של בית המשפט המחוזי, תוך שהוא מתמקד בחומרת המעשים שביצעו המערערים ולנזק שנגרם למתלוננת. בין היתר, הודגשה העובדה כי הרשעה קודמת של המתלוננת בעבירת נהיגה ללא רישיון בוצעה בזמן הליך שיפוטי תלוי ועומד נגדה בעבירות הסחר בסמים. בנסיבות אלה, ובהתחשב במפורט בכתב האישום על הפרות תנאי מעצרה, נטען כי המערערת מתנהלת משל הדין אינו חל עליה, וגם מסיבה זו יש לדחות את ערעורה. בנוסף, צוין כי מהתסקיר עולה שהמערערת נמצאת בראשיתו של הליך שיקומי אשר אין בו כדי להצדיק הקלה עמה.

באשר למערער, נטען כי בית המשפט אכן ביצע הבחנה משמעותית בינו לבין המערערת, כשגזר עליו עונש הנמוך בכ-10 חודשים מזה של המערערת. לעמדת המשיבה, אין לראות בעתירת המדינה לגזירת עונשו ביחס של שני-שליש לעונש כנוסחה מתמטית, וממילא היא עתרה לעונש גבוה יותר מזה שנגזר בעניינם של המערערים. בהקשר זה, הודגש גם עברו הפלילי המכביד של המערער. בהתחשב בכל אלו, נטען כי אין להתערב בעונשו.

דיון והכרעה

11. אין זה מדרכה של ערכאת הערעור להתערב בעונש שהושת על ידי הערכאה הדיונית, אלא כאשר קיימת סטייה ניכרת ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, או כאשר נפלה טעות מהותית ובולטת בגזר הדין (ראו, מני רבים: ע"פ 5393/23 כבהא נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (25.7.2024)). המקרה שלפנינו אינו נמנה על מקרים אלה.

12. ענייננו מערב מספר עבירות אשר גישתו המחמירה של בית משפט זה ביחס לכל אחת מהן ידועה וברורה: עבירת שוד בנסיבות מחמירות; עבירת הפקרה לאחר דריסה; ועבירות רכוש המבוצעות כלפי קשישים (וראו, בין היתר, ע"פ 1041/14 קרקני נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (5.10.2014); ע"פ 6202/10 מדינת ישראל נ' ישראילוב, פסקה 22 (15.3.2011)). בעבר עמדתי על חומרת עבירות רכוש המבוצעות כלפי קשישים, ועל הצורך בענישה מוחשית בעבירות מסוג זה:

"נראה כי צו השעה להחמיר עם אלה המנצלים את חולשתם של זולתם בדרכם לגזול את מעט הרכוש המצוי ברשותם ולעיתים כפי שעניינו הרואות חדשות לבקרים הדבר נעשה תוך כדי פגיעה פיזית בגופם של קרבנותיהם. אין מנוס מליתן ביטוי לחומרה שיש לראות בתופעה זו ולהחמיר בעונשם של עבריינים אלה, ובכך, להעביר מסר לעבריינים פוטנציאליים המועדים לבצע עבירות אלה" (ת"פ (מחוזי חיפה) 6016/07 מדינת ישראל נ' צישואשוילי, עמוד 4 (14.10.2007)).

13. דברים אלה מקבלים משנה תוקף מקום בו מדובר במערערים, כבעניינו, שלהם עבר פלילי מכביד. המערערת ביצעה כאמור את העבירה בעודה ממתינה לתחילת ריצוי עונשה בתיק קודם. לכל זאת מצטרפות שורת הפרות של תנאי חלופת המעצר של המערערים, ולאחר מכן גם הפרות של מעצרים בפיקוח אלקטרוני. עברו הפלילי של המערער מכביד אף הוא. בנסיבות אלה, שבהן המערערים שיקפו פעם אחר פעם כי אינם יראים ממורא הדין, וכי עונשים קודמים אינם מונעים מהם לשוב לסורם, יש צורך בענישה מוחשית ומרתיעה כלפיהם. יצוין כי נכון למועד הדיון, הן המערער הן המערערת לא החלו בתשלום הפיצוי למתלוננת, ואף בכך יש טעם לפגם משמעותי.

14. בהקשר זה יש לבחון את טענות באי-כוחם ביחס למשקל שיקולי השיקום. המערערת החלה בהליך טיפולי כחודש וחצי לפני הדיון לפנינו. כמו כן, התסקיר המעודכן שפורט לעיל תיאר "שינוי ראשוני" ביחס לאפשרות שילוב המערערת במסגרת טיפולית. נסיבות אלה אינן מסוג המקרים שבהם יהיה בתהליך טיפולי כדי להשפיע במידה ניכרת על העונש. למעלה מכך, לאחרונה ציינתי כי "תהליך השיקום מיטיב בראש ובראשונה עם המשיב עצמו" (ע"פ 834/24 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 13 (10.9.2024); ההדגשה במקור; י' א'). אם כן, אין לי אלא לקוות כי המערערת תדבוק בהליך השיקום שבו החלה גם בין כותלי הכלא, ומכל מקום אין בכך כדי להצדיק הקלה בעונשה. הדברים דומים ביחס למערער, אשר בעניינו כלל לא ניתנה המלצה טיפולית.

15. כמו כן, לצד ההבנה המסוימת לנסיבות חייהם של המערערים, לפנינו הוצגו גם הפגיעות הפיזיות והנפשיות שהותיר האירוע על נפגעת העבירה. אלו נפרסו לפנינו בתסקיר נפגעת העבירה וכן בדברים שנשאה נפגעת העבירה עצמה במעמד הדיון לפנינו. האירוע יצר תפנית מוחלטת בחייה - מאישה עצמאית, אשר עלתה ארצה בגפה ובנתה לה ולמשפחתה חיים "בעשר אצבעות" ובעבודה קשה, הפכה המתלוננת לאדם מפוחד ושברירי, חסר תחושת ביטחון מינימלית. בפרט תואר אובדן תחושת הביטחון בסביבת מגוריה. המתלוננת ממעטת כעת לצאת מביתה וסובלת מתחושת מועקה וחוסר שקט גם בתוך ביתה שלה.

האירוע "תפס" את המתלוננת בהפתעה גמורה, לאחר שלא חשבה ולו לרגע כי המערערים עומדים לפגוע בה; כי סמכה על המערערים וסברה שינהגו בה בכבוד ובהגינות, בין היתר בשל גילה; וכי תחושת הביטחון שלה התגברה למראה בנה הפעוט של המערערת במושב האחורי של הרכב. בנסיבות אלה, וכשהיא נמצאת בסמוך לביתה ובסביבתה המוכרת, לא העלתה על דעתה שיאונה לה רע. המתלוננת תיארה כיצד הותירו אותה המערערים שכובה על הרצפה, כשהיא חבולה, חסרת אונים ומושפלת.

יש לקוות כי בענישה מוחשית של המערערים יהיה כדי להשיב לה, ולו במקצת, את תחושת הביטחון והכבוד העצמי שאבדו באבחת רגע.

16. הינה כי כן, נסיבות ביצוע העבירה, היעדרו של תהליך שיקומי ממשי, עוצמת הפגיעה במתלוננת, עברם הפלילי של המערערים, כולם מובילים למסקנה כי העונש שנגזר על המערערים הוא ראוי ואין מקום להתערב בו.

17. בטרם סיום, יצוין כי בא-כוח המערער הפנה לשגיאת קולמוס בגזר הדין, כאשר במסגרת קביעת העונשים האופרטיביים שנגזרו על המערער, הושת עליו קנס על סך 1,750 ש"ח. לצד זאת, בגוף גזר הדין צוין כי על המערער יושת עונש של 1,500 ש"ח בלבד. המדינה אינה מתנגדת לתיקון זה, ולכן יובהר כי עונש הקנס שהושת על המערער הוא 1,500 ש"ח.

18. אשר על כן, אציע לחבריי כי נדחה את שני הערעורים, בכפוף לאמור בפסקה 17 לעיל.

יוסף אלרון
שופט
השופט אלכס שטיין:

אני מסכים.

אלכס שטיין
שופט

השופט חאלד כבוב:

אני מסכים.

חאלד כבוב
שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט יוסף אלרון.

המערערת תתיצב לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליה ביום 11.12.2024 עד השעה 10:00 במתקן הכליאה מעשיהו או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותה תעודת זהות או דרכון. על המערערת לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 074-7831077 או 074-7831078.

ניתן היום, כ"ו חשוון תשפ"ה (27 נובמבר 2024).

חאלד כבוב
שופט

אלכס שטיין
שופט

יוסף אלרון
שופט